

**การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับ
การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**

**A Study of Relationship between the Characteristics of School
Administrators and Learning Organization of Schools under
Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service
Area Office 1**

ศิริลักษณ์ มีจันทโท และ พรเทพ ฐัฒน

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Email : mejantho_20@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 126 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .96 และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม และ รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม รองลงมา คือ ด้านบุคคลที่รอบรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรูปแบบวิธีคิด และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และ 3) คุณลักษณะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the characteristics of school administrators; 2) to study learning organization of schools; and 3) to study Relationship between the characteristics of school administrators and learning organization of schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. The samples selected from 126 administrators by simple random sampling by lottery method. The research instrument used a five-rating scale questionnaire that the characteristics of school administrators questionnaire with the reliability at .96 and learning

organization of schools questionnaire with the reliability at .98. The statistical tools used for data analysis are mean, standard deviation and Pearson product-moment correlation coefficient. The results indicates that: 1) as a whole, the characteristics of school administrators were at the highest level, the highest average were moral, ethics followed by human relationship, and the lowest average was management information system; 2) as a whole, the learning organization of schools were at the high level, the highest average was team learning, followed by personal mastery, and the lowest average were mental model and share vision; and 3) the characteristics of school administrators and learning organization of schools had highly positive relationship at the significant level of .01.

Keywords : the characteristics of school administrators, learning organization of schools

1. ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัจจุบันโรงเรียนทุกแห่งพยายามเพิ่มคุณภาพการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้วยการสร้างพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของโรงเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ต้องพยายามหากิจกรรมในการพัฒนาบุคลากร หากบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แล้ว โรงเรียนก็จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) [1] แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ของปีเตอร์ เอ็ม เซนิก [2] ให้ความสำคัญกับความสามารถในการเรียนรู้ที่เร็วกว่าคู่แข่งที่ถือเป็นข้อได้เปรียบทางธุรกิจที่ยั่งยืน โดยการเรียนรู้จะต้องเป็นการเรียนรู้อย่างเต็มที่ของทุกคนและทุกระดับในองค์กรโดยถือว่าคนทุกคนมีธรรมชาติของการเป็นนักเรียน เรียนรู้ธรรมชาติในการที่จะเรียนรู้และรักที่จะเรียนรู้เพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีให้แก่ชีวิต ดังนั้น องค์กรแห่งการเรียนรู้จึงมีหน้าที่สำคัญในการหาทางที่จะช่วยให้คนมีความสามารถในการที่จะเรียนรู้ มีความสามารถที่จะเรียนรู้ร่วมกันกับคนอื่นและมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคนให้เปลี่ยนโลกทัศน์หรือวิธีการมองโลกใหม่ เป็นการมองในภาพรวม ส่งเสริมให้คนและองค์กรเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาองค์กรให้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้และนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ สามารถถ่ายทอดความคิดหรือความรู้ไปสู่การปฏิบัติในการทำงาน ซึ่งจะทำให้คนในองค์กรสามารถที่จะทำความเข้าใจและความต้องการให้กลายเป็นความจริงได้ เขาจึงสรุป แนวคิดสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้อยู่ที่การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการ

เรียนรู้ของคนในองค์กร ซึ่งเซนิกได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) บุคคลที่รอบรู้ 2) รูปแบบวิธีคิด 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การเรียนรู้เป็นทีม และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มีอำนาจในการตัดสินใจ รวมทั้งการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะที่ดีทั้งทางด้านคุณวุฒิและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี เป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ จึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล [3] นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ ทรงสวัสดิ์แสงมณี [4] สรุปไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านความสามารถในการบริหาร สมชาย พะโยม [5] สรุปไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 4) ด้านภาวะผู้นำ และ 5) ด้านความสามารถ ยุทธพงษ์ กิ่งวิจิต [6] สรุปไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบอย่างพฤติกรรมของผู้บริหารที่ปรากฏให้บุคคลหรือกลุ่มคนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา

ควรมีคุณลักษณะผู้นำใน 5 ด้าน คือ 1) วิสัยทัศน์ 2) การตัดสินใจ 3) ความรับผิดชอบ 4) การติดต่อสื่อสาร และ 5) คุณธรรมและจริยธรรม คณิตตรา เจริญพร [7] สรุปไว้ว่า คุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านคุณธรรม 4) ด้านบุคลิกภาพ และ 5) ด้านความสามารถในการบริหาร และสุติมา ไชยบำรุง [8] สรุปไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 5) ด้านความเป็นผู้นำในการทำงาน ผู้วิจัยจึงนำมาสังเคราะห์ได้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการจัดกระบบสารสนเทศ 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านความสามารถในการบริหาร และ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดเป้าประสงค์ประการหนึ่งว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีทักษะที่เหมาะสมและมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในด้านการเป็นผู้นำ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ [9] ส่วนการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษานั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้ความสำคัญกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังจะเห็นได้จาก โครงการพัฒนาบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้ความสำคัญเป็นเลิศ ปีงบประมาณ 2559 โดยมีหลักการและเหตุผลว่า องค์กรที่มีการบริหารงานเป็นเลิศจะมีระบบการพัฒนาองค์กร (Organization development) และจัดการทรัพยากรบุคคลที่ดี เพื่อสร้างบรรยากาศ ความพร้อมกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพวิธีการทำงาน ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์เพื่อบรรลุภารกิจขององค์กรอย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นเครื่องมือที่องค์กรจัดให้มีขึ้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถที่เหมาะสม ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เกิดความผาสุก การทำงานร่วมแรง ร่วมใจอย่าง

เหมาะสมยั่งยืนและสนับสนุนการทำงานที่มีประสิทธิภาพสู่ความเป็นเลิศการพัฒนาองค์กรนั้นจึงถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม การทำงานเป็นทีม โดยมีเป้าหมายร่วมกันมุ่งสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ [9]

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในทุก ๆ ด้านรวมถึงการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วย ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งยังไม่มีใครศึกษามาก่อน ดังนั้นผลการศึกษาที่จะได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางและพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 188 คน [9]

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 126 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และ มอร์แกน [10] ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลาก

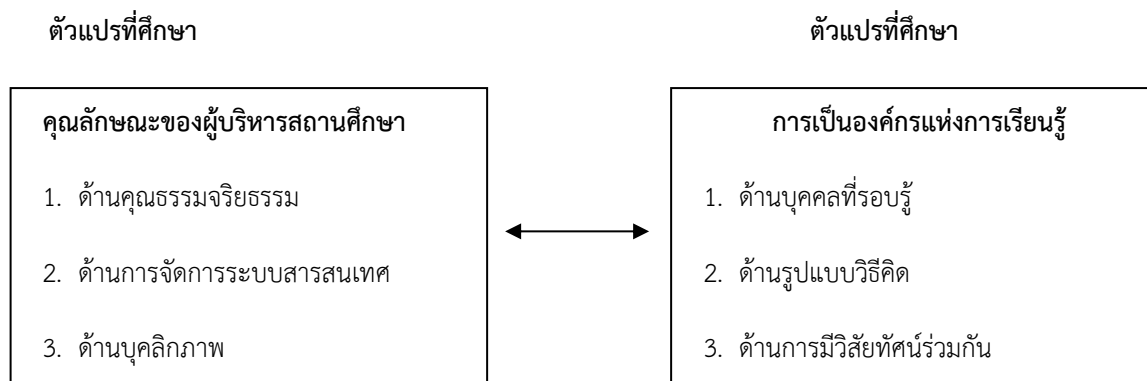
3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

3.2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านความสามารถในการบริหาร และ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์

3.2.2 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคคลที่รอบรู้ 2) ด้านรูปแบบวิถีคิด 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และ 5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านความสามารถในการบริหาร และ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคคลที่รอบรู้ 2) ด้านรูปแบบวิถีคิด 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และ 5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ แสดงดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. สมมุติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

(Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 ข้อ ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 7 ข้อ ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ จำนวน 5 ข้อ ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 9 ข้อ ด้านความสามารถในการบริหาร จำนวน 8 ข้อ และ ด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 9 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 -1.0 และมีค่าความเชื่อมั่น .96

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา จำนวน 39 ข้อ ได้แก่ ด้านบุคคลที่รอบรู้ จำนวน 8 ข้อ ด้านรูปแบบวิธีคิด จำนวน 8 ข้อ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน จำนวน 8 ข้อ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม จำนวน 7 ข้อ และ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ จำนวน 8 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 -1.0 และมีค่าความเชื่อมั่น .98

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และข้อมูลการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

7.สรุปผลการวิจัย

7.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ

7.2 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม รองลงมา คือ ด้านบุคคลที่รอบรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรูปแบบวิธีคิด และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน

7.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แสดงดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา					
	ด้านบุคคลที่รอบรู้	ด้านรูปแบบวิธีคิด	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	รวม
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	.53**	.30**	.43**	.49**	.31**	.47**
2. ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ	.72**	.54**	.50**	.47**	.55**	.64**
3. ด้านบุคลิกภาพ	.71**	.49**	.60**	.58**	.45**	.66**
4. ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ	.80**	.53**	.58**	.48**	.55**	.68**
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์	.63**	.35**	.39**	.50**	.36**	.51**
รวม	.82**	.54**	.60**	.61**	.54**	.72**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงสุด คือ ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ ($r = .68$) รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ($r = .66$) และต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม

8. อภิปรายผล

8.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มีอำนาจในการตัดสินใจ รวมทั้งการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะที่ดี ทั้งทางด้านคุณวุฒิและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี เป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ความสามารถ จึงจะนำไปสู่การจัดและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิตตรา เจริญพร [7] วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ทองไทย [11] วิจัย

เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จังหวัดบุรี และอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

8.2 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม รองลงมา คือ ด้านบุคคลที่รอบรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรูปแบบวิธีคิด และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญกับองค์กรในแง่ของการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรทุกระดับทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กรต้องมีการแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้องค์กรมีความพร้อมที่จะใช้ความรู้และความสามารถของบุคลากรเหล่านั้น ทั้งระดับผู้บริหาร และระดับผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิซาร์ตัน เนาวรัตน์ [12] วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พัทธสิดา มีบุญ [13] วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรีโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

8.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร

เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีจะสามารถสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกระดับ มีการเรียนรู้ และสร้างความรู้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะอย่างต่อเนื่องและขยายขอบเขตความสามารถของตนเองจึงทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรัตน์ ทิพย์ะพร [14] วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

9.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรหมั่นฝึกฝนตนเองในการมองโลกในแง่ดี ควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นทุกความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน แล้วพิจารณาตามความเป็นจริง และเมื่อเกิดปัญหาให้พิจารณาว่าทุกปัญหาแก้ไขได้ ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ควรติดตามข่าวสาร สถานการณ์ ต่าง ๆ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และอื่น ๆ เพื่อนำมาประกอบการบริหารสถานศึกษา และควรจัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้พบปะพูดคุยกันเป็นประจำ หรืออาจกำหนดให้มีการประชุมประจำเดือน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

9.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดประกวดผลงานด้าน ต่าง ๆ โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณ ช่วยสนับสนุนผลงานนวัตกรรมของครูที่จะเกิดประโยชน์กับสถานศึกษา จัดสัมมนา/กิจกรรมพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามความต้องการ และความถนัดของแต่ละคน ผู้บริหารควรจัดอบรม/สัมมนา เพื่อ

พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ขององค์กร

9.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร ซึ่งจะทำให้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีผลที่ดีในทิศทางเดียวกัน

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการจัดการระบบสารสนเทศ ซึ่งมีความสำคัญในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบันนี้

9.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในด้านรูปแบบวิถีคิด และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, “การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม,” วารสารวิทยบริการ, ปีที่ 23, ฉบับที่ 1, หน้า 17 – 30, 2555.
- [2] P.M. Senge, The fifth discipline: The art and practice of the learning organization Doubleday, 1999.
- [3] ธีระ รุญเจริญ, ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา, แอลทีเพรส, 2550.
- [4] ทรงสวัสดิ์ แสงมณี, “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความต้องการของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน,” วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร, ปีที่ 4, ฉบับที่ 1, หน้า 59 – 70, 2553.
- [5] สมชาย พะโยม, “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในอำเภอ แก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1,” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- [6] ยุทธพงษ์ กิ่งวิจิต, “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2555.
- [7] คณิตตรา เจริญพร, “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2555.
- [8] สุตติมา ไชยบำรุง, “การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา,” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.
- [9] แผนปฏิบัติการประจำปี 2559, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2559.
- [10] R.V. Krejcie and D.W. Morgan, “Determining Sampling Size for Research Activities,” Educational and Psychological Measurement, Vol.30, No.3, pp. 607 - 610, Aug. 1970,
- [11] นิตยา ทองไทย, “คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาเมื่ออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2556.
- [12] นิษารัตน์ เนาวรัตน์, “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1,” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.
- [13] พัทธลิดา มีบุญ, “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี,” งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553.
- [14] ศุภรัตน์ ทิพย์ะพร, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558.